

**ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ, ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ
2025-2026**

Για το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής στη Γ' τάξη Ημερησίου, Μουσικού και Καλλιτεχνικού Γυμνασίου, κατά το σχολικό έτος 2025-2026, αξιοποιείται το σχολικό εγχειρίδιο των Στέλλας Σωτηρίου, Στυλιανής Κορδονούρη και Αικατερίνης Ζαφρανίδου, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Γ' Γυμνασίου, ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Στο πλαίσιο του διδακτικού σχεδιασμού οι εκπαιδευτικοί, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις προτεινόμενες διαδικτυακές πηγές από το διδακτικό υλικό, να προβαίνουν σε επανέλεγχο της εγκυρότητάς τους, διότι ενδέχεται λόγω του δυναμικού τους χαρακτήρα ορισμένες από αυτές να είναι ανενεργές ή να οδηγούν σε διαφορετικό περιεχόμενο.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (3 ΩΡΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΣ)		
<p>Για τη διδακτέα ύλη του μαθήματος ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει ως διδακτικό υλικό εκτός από το σχολικό εγχειρίδιο, στο οποίο περιλαμβάνονται πολυτροπικά κείμενα (πηγές, διηγήματα, κινηματογραφικές ταινίες, διαγράμματα, κόμικ κ.λπ.) και το βιβλίο εκπαιδευτικού:</p> <p>Σημειώνεται ότι οι προοργανωτές του βιβλίου μαθητή, σε όλα τα κεφάλαια, παρέχουν πλούσιο εποπτικό υλικό στους μαθητές και τις μαθήτριες, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τη διδασκαλία διαφορετικών κεφαλαίων ως πηγή διαθεματικής δραστηριότητας. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται σε τρεις (3) στήλες οι ενότητες, οι ώρες διδασκαλίας και κάποιες γενικές παρατηρήσεις, τις οποίες μπορεί να λάβει υπόψη του ο/η διδάσκων/-ουσα. Σε παρένθεση αναφέρονται οι προτεινόμενες ώρες των δραστηριοτήτων, οι οποίες είναι ενδεικτικές και μπορούν οι διδάσκοντες/-ουσες να τις αξιοποιήσουν κατά την κρίση τους.</p>		
Διδακτέα ύλη (Περιεχόμενο - Διαχείριση και ενδεικτικός προγραμματισμός)		
ΜΕΡΟΣ Α'		
Ενότητα Ι: ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
Πίνακας περιεχομένων	Παρατηρήσεις	Ώρες
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγικές έννοιες 1.1 Άτομο: «φύσει κοινωνικό ον» (προαιρετική διδασκαλία) 1.2 Τι είναι κοινωνία 1.3 Ατομική και κοινωνική συμπεριφορά	Προτείνεται εστίαση: - στις πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές ανάμεσα στις κοινωνίες, - στους διαφορετικούς πολιτισμούς των κρατών της Ε.Ε.	2
Κεφάλαιο 2: Κοινωνικές ομάδες	Προτείνεται εστίαση:	3

2.1 Διακρίσεις και χαρακτηριστικά των κοινωνικών ομάδων 2.1.1 Έννοια και χαρακτηριστικά των κοινωνικών ομάδων 2.1.2 Διακρίσεις των κοινωνικών ομάδων	- στις προκαταλήψεις και διακρίσεις σε βάρος ομάδων (φωτ. 2.5 ο λόγος του Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ "I have a dream").	
Κεφάλαιο 3: Κοινωνική οργάνωση και κοινωνική μεταβολή 3.1 Η κοινωνική θέση 3.2 Ο κοινωνικός ρόλος 3.3 Οι κοινωνικοί κανόνες 3.4 Κοινωνική διαστρωμάτωση, κοινωνική κινητικότητα 3.5 Κοινωνική μεταβολή		5
Κεφάλαιο 4: Κοινωνικοί Θεσμοί 4.1 Τι είναι κοινωνικός θεσμός 4.2 Αναγκαιότητα των θεσμών 4.5 Ο θεσμός της οικογένειας (προαιρετική διδασκαλία)	Προτείνεται εστίαση: - στην κατανόηση της έννοιας του θεσμού μέσα από σχετικά παραδείγματα, όπως π.χ. η εξέλιξη του θεσμού της οικογένειας (προαιρετική διδασκαλία) ή του θεσμού της εκπαίδευσης στην ελληνική κοινωνία.	3
Κεφάλαιο 5: Κοινωνικοποίηση και κοινωνικός έλεγχος 5.1 Έννοια και περιεχόμενο της κοινωνικοποίησης (προαιρετική διδασκαλία) 5.2 Φορείς κοινωνικοποίησης 5.3 Τρόποι κοινωνικοποίησης 5.4 Ο κοινωνικός έλεγχος 5.5 Τα είδη του κοινωνικού ελέγχου	Οι ενότητες 5.2 και 5.3 προτείνεται να διδαχθούν περιληπτικά. Προτείνεται εστίαση: - στη διαρκή και δυναμική διαδικασία της κοινωνικοποίησης π.χ. ηλικιωμένοι και χρήση των νέων τεχνολογιών, του υπολογιστή για την επικοινωνία της με μέλη της οικογένειάς της.	3
Κεφάλαιο 6: Κοινωνικά προβλήματα 6.1 Κοινωνικά προβλήματα: Προσδιορισμός και συνέπειες 6.2 Αίτια και αντιμετώπιση 6.3 Φτώχεια, ανεργία, καταναλωτισμός, αγωγή καταναλωτή 6.4 Τροχαία ατυχήματα, κυκλοφοριακή αγωγή 6.5 Αθλητισμός και βία	Ο/Η διδάσκων/-ουσα μπορεί να ζητήσει συνθετικές ή ατομικές εργασίες παρουσίασης κοινωνικών προβλημάτων. - να αναφερθεί στο Ν.5085/2024 για την αποτροπή της οπαδικής βίας. - να αναφερθεί στο συνήγορο του καταναλωτή: https://www.synigoroskatanaloti.gr/el/syhn-es-eroteiseis	6
ΜΕΡΟΣ Β΄ Ενότητα II: ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ		

<p>Κεφάλαιο 8: Τα πολιτεύματα και το Σύνταγμα</p> <p>8.1 Μορφές Πολιτευμάτων</p> <p>8.2 Το Πολίτευμα της Ελλάδας</p> <p>8.3 Τι είναι Σύνταγμα</p> <p>8.4 Βασικές αρχές του Συντάγματος</p> <p>8.4.1 Λαϊκή Κυριαρχία</p> <p>8.4.2 Κράτος Δικαίου</p> <p>8.4.3 Κοινωνικό Κράτος</p> <p>8.4.4 Αρχή της Διάκρισης των Λειτουργιών</p>	<p>Ο/Η διδάσκων/-ουσα μπορεί επιπλέον να κάνει χρήση μιας σειράς από δραστηριότητες για θέματα του κεφαλαίου:</p> <ul style="list-style-type: none"> - η παρουσίαση των πολιτευμάτων των κρατών της Ε.Ε. μέσα από εργασίες των μαθητών και μαθητριών, - ο ρόλος του δημοψηφίσματος, - η κατάργηση της θανατικής ποινής στη χώρα της ως απόδειξη του εκδημοκρατισμού της κ.λπ. 	5
<p>Κεφάλαιο 9: Εκλογές, κόμματα, ΜΜΕ</p> <p>9.1. Εκλογικό σώμα</p> <p>9.2. Ψηφοφορία-Βασικές αρχές</p> <p>9.3. Εκλογικά συστήματα</p> <p>9.4. Τα πολιτικά κόμματα</p> <p>9.5. Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ) (προαιρετική διδασκαλία)</p>	<p>Προτείνεται εστίαση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - στο δικαίωμα «του εκλέγειν» για τις γυναίκες στην Ελλάδα, - στον ρόλο των ΜΜΕ και του διαδικτύου στη σύγχρονη παγκοσμιοποιημένη κοινωνία (προαιρετική διδασκαλία) 	5
<p>Κεφάλαιο 10: Οι λειτουργίες του κράτους</p> <p>10.1 Νομοθετική Λειτουργία</p> <p>10.1.1 Η σύνθεση της Βουλής</p> <p>10.1.2 Αρμοδιότητες της Βουλής</p> <p>10.2. Εκτελεστική Λειτουργία</p> <p>10.2.1 Πρόεδρος της Δημοκρατίας</p> <p>10.2.2 Κυβέρνηση</p> <p>10.2.3 Η Δικαστική Λειτουργία</p>	<p>Ο/Η διδάσκων/-ουσα να αξιοποιήσει:</p> <ul style="list-style-type: none"> - την ιστοσελίδα της Βουλής http://www.parliament.gr, - την ιστοσελίδα http://www.efivoi.gr, <p>Προτείνεται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να αξιοποιηθεί αναλυτικά στην τάξη ο πίνακας στη σελ. 96 «Τα όργανα της πολιτείας και ο ρόλος των πολιτών» - να συμμετάσχουν οι μαθητές/τριες στο πρόγραμμα των επισκέψεων στη Βουλή των Ελλήνων <p>Στην ενότητα 10.2.1 να επισημανθεί η Συνταγματική Αναθεώρηση του 2019, αρθ.32, παρ. 4 Συντ. που αναφέρεται στην εκλογή του/της Προέδρου της Δημοκρατίας.</p> <p>Σύνταγμα (hellenicparliament.gr)</p>	5
<p>Κεφάλαιο 11: Η διοίκηση</p> <p>11.1 Η διοίκηση του Κράτους</p> <p>11.2 Τοπική Αυτοδιοίκηση</p> <p>11.2.1 Α' βαθμός: Δήμοι</p>	<p>Ο/Η διδάσκων/-ουσα προτείνεται να αξιοποιήσει την ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών για την αποκεντρωμένη διοίκηση και</p>	3

11.2.2 Β' Βαθμός: Περιφέρειες	αυτοδιοίκηση: http://www.ypes.gr	
<p>Κεφάλαιο 12: Δικαιώματα και Υποχρεώσεις</p> <p>12.1. Αντιστοιχία Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων</p> <p>12.2 Προστασία των Δικαιωμάτων</p> <p>12.3. Ατομικά Δικαιώματα</p> <p>12.4 Τα πολιτικά δικαιώματα</p> <p>12.5 Τα κοινωνικά δικαιώματα</p> <p>12.5.1 Δικαίωμα της παιδείας</p> <p>12.5.2 Δικαίωμα της εργασίας</p> <p>12.5.3 Προστασία της υγείας-Αγωγή Υγείας</p> <p>12.5.4 Προστασία του περιβάλλοντος- περιβαλλοντική αγωγή</p>	<p>Προτείνεται εστίαση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - στη διαφορά των ατομικών-πολιτικών-κοινωνικών δικαιωμάτων, - στη σύνδεση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. <p>Προτείνεται το κεφάλαιο να αξιοποιηθεί και για εργασίες από τους μαθητές και τις μαθήτριες.</p> <p>Ο/Η διδάσκων/-ουσα επίσης μπορεί να χρησιμοποιήσει εκπαιδευτικό υλικό για δραστηριότητες, π.χ. ιστοσελίδες</p> <p>-http://www.living-democracy.com/el/-120517_compass_edition_gr.pdf</p> <p>-120517 compass edition gr.pdf (minedu.gov.gr)</p> <p>-ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ Πλατφόρμα «Αίσωπος» - Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια (iep.edu.gr)</p>	8+2
<p>Κεφάλαιο 13: Ευρωπαϊκή Ένωση</p> <p>13.1 Ίδρυση και εξέλιξη (προαιρετική διδασκαλία)</p> <p>13.2 Βασικοί θεσμοί</p> <p>13.4 Πολίτης και Ευρωπαϊκή Ένωση</p>	<p>Ο/Η διδάσκων/-ουσα να αξιοποιήσει την ιστοσελίδα:</p> <p>http://europa.eu/teachers-corner/home_el</p> <p>--Κουίζ: Η ΕΕ & ΕΓΩ (europa.eu)</p> <p>για εκπαιδευτικό και διδακτικό υλικό.</p>	5+1
<p>Κεφάλαιο 14: Η Διεθνής Κοινότητα</p> <p>14.1 Η διεθνής κοινότητα και το διεθνές δίκαιο</p> <p>14.2.1 Οι Διεθνείς Οργανισμοί</p> <p>14.2.2 Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών</p> <p>14.2.3 Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ)</p> <p>14.2.4 Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ)</p> <p>14.2.5 Άλλοι Διεθνείς Οργανισμοί- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) (προαιρετική διδασκαλία)</p> <p>14.3 Ανθρώπινα Δικαιώματα</p>	<p>Οι ενότητες 14.2.2, 14.2.3 και 14.2.4 να διδαχτούν περιληπτικά.</p> <p>Προτείνεται εστίαση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. <p>-ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ - Greece (unric.org)</p>	5+2

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ Γ' ΤΑΞΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (1 ΩΡΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΣ Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ)		
<p>Για τη διδακτέα ύλη του μαθήματος ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει ως διδακτικό υλικό εκτός από το σχολικό εγχειρίδιο, στο οποίο περιλαμβάνονται πολυτροπικά κείμενα (πηγές, διηγήματα, κινηματογραφικές ταινίες, διαγράμματα, κόμικ κ.λπ.) και το βιβλίο εκπαιδευτικού:</p> <p>Σημειώνεται ότι οι προοργανωτές του βιβλίου μαθητή, σε όλα τα κεφάλαια, παρέχουν πλούσιο εποπτικό υλικό στους μαθητές και τις μαθήτριες, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί κατά τη διδασκαλία διαφορετικών κεφαλαίων ως πηγή διαθεματικής δραστηριότητας. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται σε τρεις (3) στήλες οι ενότητες, οι ώρες διδασκαλίας και κάποιες γενικές παρατηρήσεις τις οποίες μπορεί να λάβει υπόψη του ο/η διδάσκων/-ουσα. Σε παρένθεση αναφέρονται οι προτεινόμενες ώρες των δραστηριοτήτων, οι οποίες είναι ενδεικτικές και μπορούν οι διδάσκοντες/-ουσες να τις αξιοποιήσουν κατά την κρίση τους.</p>		
Διδακτέα ύλη (Περιεχόμενο - Διαχείριση και ενδεικτικός προγραμματισμός)		
ΜΕΡΟΣ Α'		
Ενότητα Ι: ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ		
Πίνακας περιεχομένων	Παρατηρήσεις	Ώρες
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγικές έννοιες 1.1 Άτομο «φύσει κοινωνικό ον» (προαιρετική διδασκαλία) 1.1 Τι είναι κοινωνία 1.2 Ατομική και κοινωνική συμπεριφορά	Προτείνεται εστίαση: - στις πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές ανάμεσα στις κοινωνίες, - στους διαφορετικούς πολιτισμούς των κρατών της ΕΕ.	1
Κεφάλαιο 5: Κοινωνικοποίηση και κοινωνικός έλεγχος 5.1 Έννοια και περιεχόμενο της κοινωνικοποίησης (προαιρετική διδασκαλία) 5.2 Φορείς κοινωνικοποίησης	Οι ενότητες 5.2 και 5.3 προτείνεται να διδαχθούν περιληπτικά. Προτείνεται εστίαση: - στους φορείς που επηρεάζουν τη διαδικασία κοινωνικοποίησης ενός ατόμου	2
Κεφάλαιο 6: Κοινωνικά προβλήματα 6.1 Κοινωνικά προβλήματα: Προσδιορισμός και συνέπειες 6.2 Αίτια και αντιμετώπιση 6.3 Φτώχεια, ανεργία, καταναλωτισμός, αγωγή καταναλωτή	Ο/Η διδάσκων/-ουσα μπορεί: - να ζητήσει συνθετικές ή ατομικές εργασίες παρουσίασης κοινωνικών προβλημάτων. -- να αναφερθεί στον ν. 5085/2024 για την αποτροπή της οπαδικής βίας.	5

6.4 Τροχαία ατυχήματα, κυκλοφοριακή αγωγή 6.5 Αθλητισμός και βία	- να αναφερθεί στο συνήγορο του καταναλωτή https://www.synigoroskatanaloti.gr/el/syhn-es-erotiseis	
ΜΕΡΟΣ Β΄		
Ενότητα II. ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ		
Κεφάλαιο 8: Τα πολιτεύματα και το Σύνταγμα 8.2 Το Πολίτευμα της Ελλάδας 8.3 Τι είναι Σύνταγμα 8.4 Βασικές αρχές του Συντάγματος	Οι ενότητες 8.4.1, 8.4.2, 8.4.3 και 8.4.4 προτείνεται να διδαχθούν περιληπτικά. Ο/Η διδάσκων/-ουσα μπορεί επιπλέον να κάνει χρήση μιας σειράς από δραστηριότητες για θέματα του κεφαλαίου: - η παρουσίαση των πολιτευμάτων των κρατών της ΕΕ μέσα από εργασίες των μαθητών, - ο ρόλος του δημοψηφίσματος, - η κατάργηση της θανατικής ποινής στη χώρα μας ως απόδειξη του εκδημοκρατισμού της κ.λπ.	2
Κεφάλαιο 10: Οι λειτουργίες του κράτους 10.1 Νομοθετική Λειτουργία 10.1.1 Η σύνθεση της Βουλής 10.1.2 Αρμοδιότητες της Βουλής 10.2. Εκτελεστική Λειτουργία 10.2.1 Πρόεδρος της Δημοκρατίας 10.2.2 Κυβέρνηση 10.2.3 Η Δικαστική Λειτουργία	Ο/Η διδάσκων/-ουσα να αξιοποιήσει: - την ιστοσελίδα της Βουλής http://www.parliament.gr για να καθοδηγήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες, ώστε να γνωρίσουν τις λειτουργίες του κράτους, - την ιστοσελίδα http://www.efivoi.gr , για να αντλήσει υλικό για τη «Βουλή των Εφήβων». Προτείνεται: - να αξιοποιηθεί στην τάξη ο πίνακας στη σελ. 96 «Τα όργανα της πολιτείας και ο ρόλος των πολιτών». - να συμμετάσχουν οι μαθητές/τριες στο πρόγραμμα των επισκέψεων στη Βουλή των Ελλήνων. Στην ενότητα 10.2.1 να επισημανθεί η Συνταγματική Αναθεώρηση του 2019, άρθ. 32, παρ. 4 Συντ. που αναφέρεται στην εκλογή του/της Προέδρου της Δημοκρατίας. Σύνταγμα (hellenicparliament.gr)	5

Τα σημειωμένα με έντονη γραφή προτείνεται να διδαχθούν σε προαιρετική βάση. Η εξαίρεση ενοτήτων από τη διδακτέα ύλη, καθώς και η προαιρετική διδασκαλία κάποιων άλλων, επιτρέπουν στον/στην εκπαιδευτικό να αφιερώσει περισσότερο χρόνο σε εμβάθυνση ή εξειδίκευση, ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών.

Παιδαγωγική αξιοποίηση διαδραστικών συστημάτων μάθησης

Ο/Η εκπαιδευτικός έχει στη διάθεσή του/της διαδραστικά συστήματα μάθησης, τα οποία λειτουργούν ως υποστηρικτικά εργαλεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο διαδραστικός πίνακας συνιστά ένα τεχνολογικό μέσο που έχει τη λειτουργικότητα του συμβατικού πίνακα και τις δυνατότητες ενός υπολογιστή. Επιπλέον, η επιφάνεια εργασίας είναι αλληλεπιδραστική. Επομένως, ο διαδραστικός πίνακας μπορεί να αξιοποιηθεί ως εποπτικό μέσο αλλά και ως μέσο ενίσχυσης της μαθητοκεντρικής διδασκαλίας. Στην περίπτωση που αξιοποιείται αποκλειστικά ως εποπτικό μέσο, το αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση των δασκαλοκεντρικών μεθόδων διδασκαλίας με τους/τις μαθητές/-τριες να έχουν τον ρόλο του παθητικού δέκτη της γνώσης. Ωστόσο, το ζητούμενο είναι ο μετασχηματισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας προς την κατεύθυνση της ενεργού συμμετοχής των μαθητών/-τριών σε αυτήν. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, προϋπόθεση είναι η αξιοποίηση της διαδραστικότητας, του κύριου γνωρίσματος του τεχνολογικού αυτού μέσου που το διαφοροποιεί από άλλα. Βασικές δυνατότητες του διαδραστικού πίνακα είναι οι εξής:

α) Δημιουργία και διαχείριση απεριόριστου αριθμού σελίδων: ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί περιεχόμενο σε πολλές σελίδες παράλληλα ή και να μεταφέρει περιεχόμενο από τη μια σελίδα στην άλλη. Καθώς εύκολα μπορεί να μετακινηθεί σε οποιαδήποτε σελίδα επιθυμεί ή και να αλλάξει τη σειρά τους, η μαθησιακή διαδικασία καθίσταται μη γραμμική. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα αποθήκευσης του περιεχομένου των σελίδων ή και καταγραφής του μαθήματος σε μορφή βίντεο, γεγονός που επιτρέπει τον διαμοιρασμό και την επαναχρησιμοποίησή του.

β) Δημιουργία/Εισαγωγή και διαχείριση αντικειμένων: υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας ή εισαγωγής αντικειμένων στις σελίδες ενός μαθήματος. Ο χρήστης μπορεί εύκολα να τα

μετακινήσει ή να επιλέξει αλλαγή μεγέθους, περιστροφή, αντιγραφή και επικόλληση, διαγραφή, δημιουργία υπερσυνδέσμου κ.ά.

γ) Τοποθέτηση αντικειμένων σε επίπεδα - Σκίαση οθόνης: πρόκειται για λειτουργίες που επιτρέπουν την τμηματική παρουσίαση πληροφοριών, την προοδευτική εμφάνιση πολύπλοκου περιεχομένου και την εστίαση της προσοχής των μαθητών/-τριών.

δ) Χρήση ποικίλων εργαλείων: ο χρήστης έχει στη διάθεσή του σχεδιαστικά εργαλεία καθώς και εργαλεία γραφής και επισήμανσης (ποικιλία γραμμών διαφορετικού πάχους, χρώματος), ενώ υπάρχει η δυνατότητα επισήμανσης και σχολιασμού του προβαλλόμενου περιεχομένου επί της οθόνης. Σημαντική λειτουργία του διαδραστικού πίνακα είναι η αναγνώριση ελεύθερης γραφής ή ελεύθερου σχεδίου και η δυνατότητα μετατροπής σε κείμενο ή σχήμα αντίστοιχα. Επιπλέον, ο χρήστης μπορεί εύκολα να μεταφέρει ό,τι προβάλλεται επί του πίνακα (περιεχόμενο ιστοσελίδων, αρχείων pdf

κ.ά.) στις σελίδες του μαθήματός του με τα εργαλεία καταγραφής οθόνης.

ε) Αξιοποίηση πολυμεσικού περιεχομένου (ήχος, βίντεο, κινούμενη εικόνα).

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των παραπάνω λειτουργιών του διαδραστικού πίνακα κατά την εκπαιδευτική διαδικασία υποστηρίζει το έργο των εκπαιδευτικών προς την κατεύθυνση επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Για τον λόγο αυτό, οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να αξιοποιούν τις δυνατότητες που παρέχουν τα διαδραστικά συστήματα μάθησης.

Ειδικότερα για το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής

Προτείνεται η χρησιμοποίηση του διαδραστικού πίνακα για προβολή κειμένου, Power Point, ιστοσελίδων, εικόνων και βίντεο ή/και αρχείων ήχου από το Διαδίκτυο. Στην περίπτωση της προβολής ενός βίντεο, αυτό μπορεί να διακόπτεται και να σχολιάζεται προφορικά ή/και γραπτά.

Επιπλέον, ο/η διδάσκων/-ουσα μπορεί να γράφει ερωτήσεις στον διαδραστικό πίνακα ή να εστιάζει σε λέξεις-κλειδιά, οι δε απαντήσεις να δίνονται μέσα από συζήτηση και δημιουργική ανταπόκριση. Ακόμη, το διαδραστικό σύστημα μάθησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μια καταγραφή και εικονική απόδοση ενός «καταιγισμού ιδεών» (brainstorming) στο στάδιο εισαγωγής μιας διδακτικής ενότητας.

Η χρήση κειμένου, εικόνων, κινούμενων εικόνων και βίντεο προωθεί την οπτική μάθηση. Η οπτικοποίηση της διδακτέας ύλης ενισχύει την κατανόηση των διδακτικών φαινομένων και συγχρόνως προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών/-τριών. Η διάδραση και τα οπτικά μέσα που χρησιμοποιούνται λειτουργούν συμπληρωματικά και για μαθητές/-τριες με μαθησιακές δυσκολίες.

Επίσης, ο διαδραστικός πίνακας μπορεί να αξιοποιηθεί για να παρουσιαστεί η δουλειά ενός/μιας μαθητή/-τριας σε όλη την τάξη ή για την προβολή και συζήτηση ενός κειμένου που θα είναι αποτέλεσμα ομαδοσυνεργατικής διαδικασίας.

Συγχρόνως, ο διαδραστικός πίνακας επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να αλληλεπιδρούν με το εκπαιδευτικό υλικό. Για παράδειγμα εκπαιδευτικά παιχνίδια μπορούν να παιχθούν από ολόκληρη τάξη, π.χ. στο κεφάλαιο 13 για την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί το κουίζ «η ΕΕ και ΕΓΩ» [Κουίζ: Η ΕΕ & ΕΓΩ \(europa.eu\)](http://europa.eu).

Πλεονέκτημα επίσης από τη χρήση του προκύπτει από το γεγονός ότι οι μαθητές/-τριες παρακολουθούν έναν διαδικτυακό τόπο όλοι μαζί ως ομάδα και έτσι η επικοινωνία μεταξύ

τους είναι καλύτερη. Ο διαδραστικός πίνακας μπορεί επίσης να αξιοποιηθεί για τη συνεργατική κατασκευή ενός εννοιολογικού χάρτη π.χ. με το ελεύθερο λογισμικό SmartTools. Με τη χρησιμοποίηση του διαδραστικού πίνακα ο/η μαθητής/-τρια δεν είναι πλέον παθητικός δέκτης, αλλά συμμετέχει ενεργά με τη δημιουργία κειμένων και με τη συζήτηση πάνω σε κείμενα που προβάλλονται σε αυτόν.